25.01.2015 г. / 07:21:11

Вяра

02.02 по еретическия, †20 януари по църковния календар - Свети Евтимий Велики. Св. мъченици Вас, Евсевий, Евтихий и Василид. Св. мъченици Ина, Пина и Рима

Житие на преподобния наш отец Евтимий Велики († 473 г.)

Свети преподобни Евтимий Велики. Фрагмент от стара гръцка стенопис

Преподобният Евтимий произхождал от град Мелитина, в Армения, близо до Ефрат. Родителите му Павел и Дионисия, и двамата християни, произлизали от знатен род и били украсени с добродетели. В продължение на много години те били бездетни, за което дълбоко скърбели. Като посещавали намиращата се близо до града църква на свети мъченик Полиевкт, те винаги се молили на Бога да се развърже тяхното безчадие. И когато една нощ пребивавали в усърдна молитва, към тях дошло някакво божествено видение и те чули:

- Утешете се, защото Бог ви дарява син, единоименен на утешението, защото при раждането му Бог ще подаде утешение на църквите Си.

След това видение Дионисия заченала син, когото още преди раждането родителите обещали да посветят на Бога. И ето, родил им се син и те го нарекли Евтимий. В онова време на изток царувал Валент, а на запад - племенникът му Грациан. За Христовите църкви, смущавани от арианите, още нямало мир и тишина. Започвайки от времето на царуването на Констанций, Константиновия син, до самата смърт на Валент, православните в продължение на почти четиридесет години търпели преследване и насилие. А когато се родил свети Евтимий, всички скърби на светите църкви се превърнали в утешение и радост: не се навършили и пет месеца от раждането на Евтимий и нечестивият император Валент бил победен от варвари, които опустошавали Тракия, и по време на бягството си, скривайки се в едно селище близо до Адрианопол, в плевня, изгорял. По такъв начин нечестивецът загинал от временния огън, който бил за него като че ли

преддверие към вечния. С погибелта на този нечестив цар погинала и цялата арианска сила и скоро, с встъпването в царуване на Теодосий Велики, за светите църкви настъпили тишина и мир.

След кратко време бащата на Евтимий починал. А Дионисия, в изпълнение на обета си, посвещавайки своя син на Бога, както някога Ана - Самуил, довела момчето при своя брат, презвитер Евдоксий, който бил духовен отец на епископа на Мелитинската църква Отрий. А Евдоксий завел момчето при епископа и му разказал всичко за него: как след някакво божествено явление и глас било дадено на безплодни родители заради усърдната им молитва и че то още преди раждането било обещано за служение на Господа. Епископ Отрий, като чул това и се удивил на разказаното, казал:

- Наистина Божият дух почива на това дете.

Като приел момчето при себе си вместо син, Отрий усърдно се грижил за неговото обучение, възлагайки това дело на двама учители от клириците, Акакий и Синодий, мъже благоразумни и добродетелни, от които всеки впоследствие, в свое време, бил епископ на същата църква. Когато блаженият Евтимий изучил добре божествените книги, епископът го поставил за четец, а майка му, блажената Дионисия, която с непрестанно усърдие служела на Бога, посветил за дякониса на своята църква. След това свети Евтимий, от юношество известен със своя добродетелен живот и непорочно девство, като преминал всички нисши църковни степени и бил вече монах, посветили в сана на презвитер. Заедно с това му била възложена, макар той и да не искал началстване, и грижата за манастирите, намиращи се в онзи град, тъй като от детство той обикнал монашеството и безмълвието. Затова преподобният често пребивавал в манастира на свети мъченик Полиевкт, който се намирал на известно разстояние от града. А в дните

на светата четиридесетница се отдалечавал в една пустинна планина и там се предавал на безмълвие сред подвизи и трудове, известни само на Бога. Съзнавайки, че настоятелството и управлението на манастирите препятстват безмълвието му, и избягвайки заедно с това човешката слава, преподобният в двадесетата година от своя живот тайно отишъл в Иерусалим. Като се поклонил на честния кръст и Христовия гроб и на другите свети места, той посетил светите отци, живеещи в околната пустиня, и като разгледал живота и добродетелта на всеки, се постарал да им подражава. След това отишъл във Фаранската лавра, която отстояла на шест поприща от светия град, и като намерил извън манастира една пуста килия в уединено място, са заселил в нея, без да има абсолютно нищо; като се научил да плете кошници, той се хранел от труда на ръцете си. И така, освободил се от всяка земна грижа, той имал само една - как да угоди на Бога.

Свети Евтимий имал съсед и приятел, преподобния Теоктист, с когото се свързал с такава духовна любов, че двамата имали една воля, един стремеж към Бога, един общ подвиг. Предавали един на друг своите мисли и всеки от тях сякаш бил заключен в душата на другия: каквото и да пожелаел единият, към това се стремял и другият, сякаш в две тела била една душа. Всяка година след осмия ден на свето Богоявление те се оттегляли в Кутилийската пустиня и пребивавали там до Неделя на Вход Господен в Иерусалим, изнурявайки тялото с пост и трудове, а душата хранейки с духовна храна. След това се връщали всеки в своята килия с обилно богатство от добродетели, които и принасяли на Възкръсналия Христос. Живейки по такъв начин във Фаранската лавра, веднъж преподобни Евтимий, заедно с блажени Теоктист, в обичайното време се оттеглил в Кутилийската пустиня. Преминавайки през нея, те стигнали до една скала, около която имало дере; в дълбочината му протичал поток; на север

от потока - в скалата - имало пещера, в която живеели зверове и до която можело да се стигне само с усилие по стената. Като се зарадвали, сякаш мястото било приготвено за тях от Самия Бог, те се заселили там, хранели се с растящите наоколо треви и вече не се върнали в лаврата.

След като минало известно време, когато Бог благоволил да яви преподобните за полза на вярващите, по Негово устройване, някакви пастири от Лазария довели стадата си при този поток. И когато вдигнали погледите си към пещерата, забелязали двама мъже да ходят по скалата, изплашили се и побягнали. Но отците с кротък глас викали след тях:

- Не се бойте, братя, не се бойте: защото и ние сме хора, но заради греховете си живеем на това място.

Тогава пастирите се окуражили, дошли при тях и влезли в пещерата; като не намерили там нищо от нужното за земния живот, те се изумили, а след това се върнали вкъщи, разказвайки на домашните си за преподобните. Тогава жителите на Лазария започнали да идват при тях, като им донасяли необходимото за житейските нужди. Междувременно и фаранските отци, като забелязали, че преподобните не се връщат, дълго време ги търсили из пустинята, докато не разбрали къде се намират, и след като ги намерили, започнали често да ги посещават. След това някои пожелали да се заселят заедно с тях; първите, които дошли при преподобните и не се завърнали в лаврата, били Марин и Лука. След това започнали да се стичат и други, тъй като славата на преподобния Евтимий за кратко време се разпространила навсякъде и мнозина започнали да се стремят да го видят и да се подвизават под неговото ръководство. Но той, като приемал идващите, възлагал ръководството им на своя приятел, блажения Теоктист, тъй като самият повече от всичко обикнал уединението. Скоро в пустинята била устроена

киновия, а пещерата била превърната в църква. Преподобни Евтимий бил духовен лекар на всички: всеки от братята разкривал пред него своята съвест, като изповядвал помислите си; а преподобният, като притежавал голям духовен опит, наставлявал всеки с полза, поучавайки и увещавайки, отечески наказвайки и утешавайки. А на всички братя преподобният говорел:

- Братя! За каквото излязохте от света, над това и се подвизавайте и не бъдете нехайни за своето спасение, но ежечасно бодърствайте, по думите на Господа: “Бъдете будни и се молете, за да не паднете в изкушение”; преди всичко знайте, че отричащите се от света и желаещите да водят монашески живот не трябва да имат собствена воля, но да пазят винаги послушание и смиреномъдрие, а в ума да имат паметта за смъртта и съдния час, да се боят от вечния огън и да желаят славата на Царството Небесно.

И още казвал, че монасите трябва, при вътрешно Богомислие, да се трудят и телесно - особено младите - за телесно укротяване, та плътта да се подчинява на духа, като бъдат подражатели на апостол Павел, който се трудил ден и нощ, не само избягвайки празността, но служейки и на себе си, и на другите, както самият той казва: “за моите нужди и за нуждите на ония, които бяха с мене, ми послужиха тия мои ръце”. Защото, ако миряните понасят толкова много трудове и страдат, непрестанно работейки, за да изхранят своите жени и деца, и от същия този труд принасят жертви на Бога, дават милостиня и плащат данъци: то и ние сме длъжни да се трудим за необходимата ни телесна потребност, за да избегнем празността и да не ядем от чуждия труд по заповедта на апостола: “Който не иска да се труди, не бива и да яде”.

Така преподобният отец, наставлявайки братята, ги подбуждал към трудолюбие. Той заповядвал да не разговарят:

нито в църква - по време на богослужение, нито на трапезата - по време на храненето на братята, но навсякъде да пазят мълчание, като внимават върху словото Божие. Когато виждал някого от братята, особено от младите, да иска да пости повече от другите, не одобрявал това и не допускал братът да следва своята воля, но изисквал той да спазва общото с всички време за въздържание и време за хранене; преподобният наставлявал брата да яде на трапезата с въздържание, като не пресища стомаха, но да яде по-малко, отколкото той иска, та, по такъв начин, да скрие своето постничество, като не разгласява за него открито, а тайно въоръжавайки се против надигащите се страсти. Просвещавани с тези наставления и поучения на преподобния, братята се подвизавали и принасяли плод, достоен за званието си.

Сега следва да кажем за Аспевет и Теревон, сарацинските началници, как били обърнати от Евтимий към Бога.

В Персия живял елин, на име Аспевет, който имал млад син Теревон, поразен от бяс, вследствие на което цялата му дясна страна, от главата до краката, изсъхнала; и никой не можел да го излекува, макар при него да довеждали много от най-опитните лекари. След това Аспевет се преселил с болния си син в Аравия. Това станало по следния начин. В началото на повдигнатото от магите гонение на християните, при цар Издегерд, на всички военачалници, сред които бил и Аспевет, било заповядано внимателно да охраняват пътищата, така че нито един християнин да не може да избяга от Персия към гърците. Тогава Аспевет, виждайки толкова голяма злоба против невинните християни, се смилил над тях и не само не им пречил да бягат от персийската земя, но и самият, доколкото можел, им помагал, защитавайки ги от опасностите и смъртта. Вследствие на това бил оклеветен пред цар Издегерд. Боейки се от мъчения, Аспевет, взимайки своя син, имущество и всички домашни, бързо избягал в пределите на

гръцкото царство. А гръцкият цар, приемайки го, му възложил началството над сарацините, живеещи под властта на гърците в Арабия. Когато Аспевет се заселил там, синът му Теревон видял в сънно видение преподобния Евтимий, обещаващ му оздравяване, ако се обърне към Христос. Събуждайки се, Теревон разказал на баща си за своето съновидение; Аспевет веднага взел юношата и придружен от множество слуги, дошъл до манастира на преподобните Евтимий и Теоктист. Братята, като видели множество сарацини, се изплашили. А блаженият Теоктист излязъл при сарацините и ги попитал:

- Какво търсите тук?

Те отговорили:

- Търсим Божия раб Евтимий.

Теоктист им казал:

- Този, когото търсите, живее тук, но до събота с никого няма да се види, тъй като безмълвства.

Но Аспевет, като хванал за ръка Теоктист, му показал своя болен син и му заповядал да разкаже за себе си. Юношата започнал да говори:

- Преди година получих тази рана в Персия и като изпитах върху себе си изкуството на лекарите и вълшебните заклинания на магите, не получих никаква полза, но още повече се разболях. А като дойдох в Арабската страна и не чувствах никакво облекчение, една нощ, като лежах на леглото си, размислях за това, дали ще се излекувам някога, и си казвах: “О, Теревоне! Къде е лекарското изкуство на елините и персите? Къде са магиите и чародействата? Къде е силата на идолите ни и каква е ползата от тях? Къде са измислиците на звездобройците и басните на нашето учение, и безполезните призовавания на нашите богове? Наистина

всичко това са само мечтания, достойни за смях, защото изобщо не помагат на никого без благоволението на Единия Истинен Бог.” Разсъждавайки така, започнах да се моля и казвах със сълзи: “Боже велики и страшни, сътворил небето и земята, ако ме помилваш и избавиш от тази ужасна болест, то аз ще бъда християнин, оставяйки всички беззакония и заблуждения на елинската вяра.” Като се помолих така, заспах и видях насън някакъв монах, прошарен и с голяма брада, който ме попита: “От какво страдаш?” Когато му показах болестта си, той ми каза: “Ще изпълниш ли онова, което обеща на Бога?” Аз отговорих: “Ще го изпълня, ако се освободя от тази болест.” Тогава старецът продължи: “Аз съм Евтимий, който живея в източната пустиня, на разстояние десет поприща от Иерусалим, недалече от пътя, който води за Иерихон. И така, ако искаш да се излекуваш - ела при мен и Бог чрез мен ще те изцели.” За всичко, което видях и чух в съня, разказах на баща си и ето - дойдохме тук по волята на явилия ми се във видението. Молим те, покажи ни този лекар, явен от Бога.

Блаженият Теоктист отишъл и разказал на великия Евтимий за всичко, което чул. А той, като разсъдил, че е неуместно да се противи на Божията воля, изоставил своето безмълвие и като дошъл при болния, помолил се на Бога за него, белязал го с кръстния знак и Теревон оздравял веднага, сякаш никога не е боледувал. Варварите, поразени от толкова внезапното излекуване на Теревон, повярвали в Христа и всички, падайки ничком на земята, искали да ги кръстят. А чудотворецът Евтимий, като видял, че те от цялата си душа повярвали в Бога, извършил над тях оглашение и кръстил първо Аспевет, когото нарекъл Петър, след него Марин, братът на жената на Аспевет, след това Теревон, а също всички, дошли с него, сарацини. Като ги подържал четиридесет дни при себе си, преподобният ги просветил с Божието слово, утвърдил ги във

вярата и ги пуснал за родината им. А Марин, вуйчото на Теревон, останал в манастира, приел пострижение и живял тук до самата си смърт; много угодил на Бога и бил игумен на същата обител след преподобния Теоктист, както ще се види по-нататък. А значителната му собственост, която принесъл в дар на манастира, била раздадена на бедните и изразходвана за изграждане и разширяване на манастира.

След като мълвата за чудесното излекуване на Теревон се разпространила навсякъде, при блажения Евтимий - безвъзмезден лекар - започнали отвсякъде да се стичат множество болни и всички скоро получавали изцеление и се завръщали здрави. Вследствие на това името на светеца се прославило не само в Палестина, но и в околните области. А преподобният, виждайки, че се нарушава неговото безмълвие, скърбял и тъгувал за това, че мнозина идват и го прославят, спомнял си своето предишно уединение и мислел тайно да отиде в пустинята, наричана Рув. Блаженият Теоктист, като разбрал за това, съобщил на братята. И всички, като се събрали, дошли и паднали в краката на преподобния, умолявайки го със сълзи да не ги оставя сиротни. А той, като искал да ги утеши, обещал отначало да не се отдалечава оттук, но след изминаването на немного дни, подбуждан от желанието да пребивава в непрестанно безмълвие и като нямал повече сили да понася светската глъчка, излязъл тайно през нощта от манастира - вземайки със себе си един ученик - Домитиан, с добродетелен живот, родом, както и преподобният, от Мелитина - и тръгнал за Рув. Преминавайки по южната пустиня около Мъртво море, той се изкачил на висока планина, отделена от другите планини, наричана Марда, и като намерил на нея кладенец с вода и разрушила се колиба, я престроил, заселил се там и преживял известно време, като се хранил с пустинни треви. След това преподобният отишъл в пустинята Зиф, разположена близо до

селището Аристовулиада, като искал да види пещерата, в която някога се криел Давид, бягайки от Саул. На това място преподобният устроил манастир.

Поводът за построяването на манастира бил следният. Синът на старейшината на селището Аристовулиада бил обхванат от нечист дух и с вопли силно призовавал името на Евтимий, понеже Бог му повелявал така. А бащата и родните на юношата усърдно разпитвали навсякъде за него - кой е той и къде се намира. Като разбрали, че живее между Капарварих и Аристовулиада в Давидовата пещера, бащата на болния довел бесноватия си син. Щом като синът видял светеца, бесът веднага го повалил на земята и излязъл от него. Когато вестта за чудото се разпространила, при светеца дошли мнозина от околните селища и му построили манастир. Около него се събрали братя и Бог им изпращал храна. Там светецът обърнал в православието мнозина, които принадлежали към манихейската ерес, като ги убедил да предадат на проклятие ересеначалника Манес. След това, като чувствал безпокойство от множеството идващи посетители, казал на ученика си Домитиан:

- Да идем, чедо, и да посетим преподобния Теоктист и братята.

Приближавайки се към киновията, преподобният открил на планината място, което му харесало и на което впоследствие възникнала неговата лавра: мястото било равно, уединено, въздухът - чист. И той се спрял там в неголяма пещера, където впоследствие, след преставянето му, било погребано неговото тяло. Блаженият Теоктист, като разбрал за пристигането на преподобния Евтимий, бързо излязъл да го приветства и го молил да дойде да живее в киновията заедно с братята. Но той не се съгласил и само обещал във всички недели да идва на богослужение. Аспевет, тоест Петър, като чул, че

преподобният Евтимий се е върнал, се зарадвал и дошъл при него с множество сарацини с жени и деца и го молил да им каже спасителни думи. А старецът, като им преподал поучение, обърнал към Христа всички, дошли с него; като ги завел в долния манастир, той ги просветил със свето Кръщение и преживял с тях седем дни, поучавайки и утвърждавайки ги във вярата. След това, стремейки се към безмълвие, се върнал в своята пещера.

Петър, като видял, че старецът няма килия, но живее в неголяма пещера, извикал каменоделци и построил на светеца три килии, неголяма църква и хлебопекарна; след това направил водоем и снабдил преподобния с всичко необходимо, за да не изпитва нужда в нищо. Новокръстените сарацини не искали повече да се отделят от преподобния, но като желаели всякога да се насищат с неговите поучения, молили светеца да им позволи да живеят наблизо. Но Евтимий не се съгласил с това, боейки се, че тогава съвсем ще се наруши неговото безмълвие и като ги довел на друго удобно място, им казал да си построят келии и църква и определил за тях презвитери и дякони. С всеки ден броят им нараствал, тъй като идвали много сарацини, които приемали свето Кръщение. Преподобният често ги посещавал, като ги поучавал на словото Божие. Когато селището им заприличало на голям град, преподобният се обърнал към иерусалимския патриарх Ювеналий с молба да посвети Петър, за епископ на новопросветените сарацини. И Петър бил поставен за епископ, удовлетворявайки духовните нужди на много сарацини, приели светата вяра.

Преподобният не искал да има съжители на мястото, където безмълвствал, и затова не създавал нито киновия, нито лавра, но отпращал идващите при него за пострижение в манастира при преподобни Теоктист; също, ако някой му донасял нещо за телесните нужди - всичко препращал в манастира. А когато

Бог благоволил да засели онова място с много монаси, то във видение заповядал на преподобния да не прогонва идващите при него за спасение. Веднъж при него дошли трима братя по плът, родом кападокийци, възпитани в Сирия: Козма, Хризип и Гавриил; те горели духом за духовно усъвършенстване. Но старецът не искал да ги приеме затова, че обичал своето безмълвие, освен това те били млади, а най-младият от братята, Гавриил, от майчина утроба бил скопец и по лице приличал на жена. Тогава през нощта преподобният имал някакво божествено явление, в което към него прозвучал глас:

- Приеми тези братя, защото Бог ги изпрати и занапред не отклонявай никого, който иска да се спаси.

Тогава светецът ги приел и казал на най-големия от тях - Козма:

- Ето, аз ви приемам, както ми заповяда това Бог; но направи и ти каквото ти наредя: не позволявай на най-младия брат да излиза от килията, за да не го вижда никой от другите братя: понеже не подобава на женско лице да живее в лаврата, за да не се повдигне против някого вражия битка.

След това светецът му предрекъл онова, което ще последва.

- Както мисля - казал той, - ти ще бъдеш тук недълго: защото Бог иска да ти връчи епископството в скитополската църква.

Това предсказание впоследствие се сбъднало.

След това преподобният започнал да приема всички идващи. Така той приел Домнин, родом от Антиохия, племенник на Иоан, антиохийски архиепископ; приел и други трима братя мелитинци, племенници на онзи Синодий, който заедно с Акакий бил любител на Евтимий, с имена Стефан, Андрей и Гаиан, след това Иоан, раитски презвитер, Анатолий и Таласий, също Кирион от Тивериада, презвитер на църквата

“Свети мъченик Василий” в Скитопол. Като ги приел, преподобният наредил на епископ Петър да им направи неголеми килии и да приготви църква с цялото възможно благолепие. По такъв начин той устроил лавра, по образ на Фаранската. И в лаврата дошъл иерусалимският патриарх Ювеналий със свети Пасарион, който тогава бил хорепископ, и с Исихий, презвитер и църковен учител, и осветил лавърската църква. Свети Евтимий тогава бил на петдесет и две годишна възраст. Патриархът поставил и двама дякони за лаврата - Домитиан и Домнин, а презвитери били Иоан и Кирион. Великият Евтимий се радвал духом за освещаването на лаврата му, а особено затова, че се видял с патриарха, преосвещения Пасарион, и с Исихий благослова, които били преславни светилници. Но не се навършили още седем месеца и свети Пасарион починал, бидейки в дълбока старост.

В първата година след освещаването на лаврата, когато братята заедно с преподобния се намирали в голямо притеснение по отношение на телесните нужди, на първо време за иконом бил поставен Домитиан. Случило се веднъж, че група арменци, които отивали от своя град към Иордан, се отбили надясно от пътя и дошли в лаврата на великия отец. Те били не по-малко от четиристотин човека. Като ги видял и забелязал, че са гладни, преподобният извикал икономa и казал:

- Предложи на тези хора да се нахранят.

Но Домитиан отговорил:

- Отче! Келарят няма с какво да нахрани десет човека, откъде да взема хляб за такова множество народ?

Светецът, изпълнен с пророческа благодат, казал:

- Иди и изпълни каквото ти нареждам, защото Светият Дух

казва, че тези хора ще ядат до насита и ще ни остане храна в изобилие.

Домитиан, като отишъл в склада, където имало немного хляб, не могъл да отвори вратата, защото Божието благословение напълнило стаята до върха. Като повикал някои от братята, с тяхна помощ отворил вратата и хлябовете се посипали от килията. Същото благословение получили и с виното и елея, защото внезапно всички съдове се напълнили. И всички яли и се наситили. В продължение на цели три месеца не можели да поставят вратата на мястото поради преизобилието на хляб: хлябовете не намалявали, както някога не оскъднявали у страннолюбивата вдовица в Сидонска Сарепта делвата с брашно и гърнето с елей. Домитиан, удивлявайки се на това чудо, се хвърлил към краката на учителя си, искайки прошка. А старецът, като го вразумил, му казал поучение за страннолюбието и надеждата на Бога.

От това време лаврата започнала да се разраства, да се благославя с всяко изобилие и да се разширява с постройки на килии; всекидневно се отслужвала в църквата Божествена служба. Икономът бил принуден да купи животни за манастирските нужди, заради служението на братята. В лаврата имало един брат, родом от Асия, на име Авксентий, много подходящ за тази манастирска работа. Икономът го молил да пази и да пасе манастирските коне и магарета, но той не се съгласил. Тогава икономът се обърнал към презвитерите Иоан и Кирион и заедно с тях умолявал Авксентий да поеме тази работа, но той не послушал и тях. С настъпването на съботата, когато се появила възможността да разговарят с преподобния Евтимий за манастирските дела, икономът му разказал за непослушанието на Авксентий. Преподобният, като повикал Авксентий, му казал:

- Послушай ни, чедо, и приеми възлаганото ти послушание.

Той отговорил:

- Не мога, свети отче, пречат ми да го изпълня три причини: първата е, че съм чужденец и не мога да говоря на местния език; втората е страхът от греховно падение; третата е, че имайки грижа за животните, вече няма да бъда в състояние да седя в килията в богомислие и да безмълвствам.

На това великият Евтимий казал:

- Молим Бога да не получиш никаква вреда от всичко това, защото Бог знае, че заради страха пред Него ти служиш на рабите Му. Послушай Господа, Който казва: “Син Човеческий не дойде, за да Му служат, но да послужи” и още: “не търся Моята воля, а волята на Отца, Който Ме е пратил”.

Но и след тези увещания на преподобния, Авксентий се ожесточил и не се подчинил. Тогава преподобният, като се разгневил, казал:

- Ние, чедо, те съветваме, че за теб е полезно, а ти не слушаш; ще видиш каква е наградата за непослушанието.

И веднага Авксентий паднал на земята в пристъп на бесноватост, треперейки и тресейки се; присъстващите отци молили светеца за него и той, едва склонен, го вдигнал и осенявайки го със знака на кръста, го излекувал. Идвайки на себе си, Авксентий, като паднал в нозете на светеца, молил за прошка. А той му казал:

- Послушанието е велика добродетел, защото Бог иска повече послушание, отколкото жертва; а непокорството води смърт.

След това, като се помолил за Авксентий, преподобният благословил и казал:

- “Ето, ти оздравя; недей греши вече, за да те не сполети

нещо по-лошо”.

След това Авксентий приел възложеното му послушание и започнал с усърдие да го изпълнява.

Двама братя, Марон и Климатий, обременявайки се от суровия живот в лаврата, се уговорили да бягат през нощта и когато се приготвили, намерението им станало известно на преподобния Евтимий: той видял във видение дявола, който намятал на тях юзда и ги влачел в смъртоносна примка. Преподобният ги извикал веднага и се обърнал към братята с продължителна беседа, поучавайки ги за търпението, убеждавайки и наставлявайки ги да оставят пагубното си намерение. Говорил за това, че трябва ревностно да пазим себе си: Адам, бидейки в рая, престъпил Божията заповед, а Иов, седейки на гноището, я опазил. Към това увещание прибавил и следното:

- Не бива да допускаме лукавите помисли, които вселяват в нас печал или ненавист към мястото, в което живеем, или към съжителите ни; не бива да слушаме помислите, които ни съветват да преминем на друго място; но ни е нужно ежечасно да бъдем трезви и да отклоняваме ума си от бесовските коварства, за да не се разруши с прехода ни нашето правило, защото дърво, което често се пресажда, не принася плод. Ако някой поиска да направи нещо хубаво на мястото, където живее, и не успее, то нека не мисли, че е в състояние да направи това другаде: защото доброто дело се постига не чрез мястото, а чрез желание и вяра. Чуйте един разказ, който чух от египетски монаси. Един брат живял в Египет, в киновия, и често се гневял и вълнувал, и на устата му постоянно били ругателни думи; като изпаднал в униние, напуснал манастира и се заселил уединено, предполагайки, че ако няма с кого да говори, ще се освободи от навика си да се гневи. Един ден, когато заради някаква нужда напълнил съд с вода, съдът се

обърнал; напълнил го втори път, но съдът отново се обърнал; същото се случило и трети път. Братът, съблазнен от беса, се разгневил на съда и го счупил.

Когато свети Евтимий казал това, Климатий се разсмял. Но старецът, като го погледнал, казал:

- Не си ли прелъстен и ти, брате, от беса, че безумно се смееш? Нима не си чувал, че Господ счита смеещите се за отхвърлени, а плачещите облажава?

Като казал това, преподобният се отвърнал от Климатий и отишъл във вътрешната си килия. А Климатий веднага паднал ничком, обхванат от трепет, тъй като го нападнал някакъв страх и ужас. Там бил и Домитиан; той събрал някои от отците и като влязъл при преподобния, го молил да прости на Климатий.

Като ги послушал, светецът излязъл и повдигнал лежащия, и със знака на кръста го излекувал, при което казал:

- Занапред внимавай над себе си и не пренебрегвай наставленията на отците, а ги приемай като че ли са Божии думи и стани целият око, както сме чували за херувимите. Ревностно се пази отвсякъде, защото ходиш сред мрежи.

Като поучил така брата и наставил двамата, сговорили се да бягат, преподобният ги изпратил в своите килии утвърдени.

В същото време в Ефес бил свикан, заради нечестивия Несторий, Третият вселенски събор. Тогава от Мелитина в Палестина дошъл за поклонение споменатият Синодий, който, заедно с Акакий, по време на юношеството на преподобния, бил негов учител. Като имал в лаврата на Евтимий трима племенници: Стефан, Андрей и Гаиан, Синодий дошъл тук и разказал на преподобния Евтимий за нечестивата ерес на Несторий, който, по Божие допускане, бил известно време

Константинополски патриарх и възмутил с лъжеученията си цялата вселена; разказал му за ревността в православието на блажения Кирил, александрийски архиепископ, и на Акакий, мелитинския епископ, който бил някога негов учител. И преподобният се радвал за тях. На Петър, който някога се казвал Аспевет, а в онова време вече бил сарацински епископ, и който заедно с другите палестински епископи отивал на Ефеския събор, преподобният наредил да се държат за учението на Кирил и Акакий и всячески да ги защитават. След свършването на събора и свалянето на Несторий, епископ Петър, връщайки се, разказал на стареца подробно за всичко, станало на събора; старецът се радвал за утвърждаването на православието, но скърбял за Иоан, антиохийския архиепископ, който, бидейки православен, защитавал Несторий.

Дякон Домнин, като скърбял за своя вуйчо, молил великия отец да го пусне в Антиохия, за да говори с него. Но светецът казал:

- Не ходи, чедо: ако останеш на това място, на което си призован, и не послушаш помисъла, който иска да те отскубне от пустинята, ще преуспееш с добродетелта и ще се прославиш за Бога; а ако не ме послушаш и отидеш, ще приемеш престола на чичо си, но не за полза и не за дълго ще бъдеш почитан на него, защото тъй скоро ще ти бъде отнет от зли хора.

Но Домнин, като не послушал заповедта на своя отец, отишъл без неговото благословение в Антиохия, и с него се сбъднало всичко, предсказано от светеца; впоследствие се върнал при стареца, като плачел и се каел и се удивлявал на прозорливостта на светеца.

За преподобния Евтимий Кириак Отшелник, негов ученик, свидетелства следното: “Никога не сме го виждали да яде,

освен в събота и неделя, нито да разговаря с някого, освен поради голяма необходимост, нито да спи легнал, но понякога само да дреме, седейки; понякога пък се хващаше с двете ръце за въже, опънато в ъгъла на килията му, и така, поради телесната необходимост, малко спеше, следвайки изречението на великия Арсений за съня: “Върви, зли рабе.” Защото подражаваше в живота си на преподобния Арсений и с услада слушаше за него от идващите от Египет братя.”

Някой си Анастасий, пазител на църквата “Свето Възкресение”, желаел да види великия Евтимий и заедно със свои приятели, иерусалимски клирици, тръгнал за лаврата му. Преподобният, като предузнал духом тяхното идване, извикал икономa на лаврата Хризип и му казал:

- Приготви се за приемането на гости, защото идва иерусалимският патриарх.

Когато гостите дошли, преподобният приел Анастасий като патриарх и разговарял с него като с патриарх. Всички присъстващи се удивили; а икономът Хризип, като се приближил, казал на стареца на ухо:

- Честни отче, тук няма патриарх; това е Анастасий пазител.

Светецът, като се удивил, казал:

- Вярвай ми, чедо, че досега го виждах облечен в патриаршески одежди. И наистина не съм се излъгал: защото каквото Бог е предопределил, то това и ще направи.

Тези думи на преподобния били казани на всеослушание и се сбъднали в свое време, когато Анастасий бил издигнат за патриарх.

Теревон, синът на епископ Петър, като си взел жена от своя род и живял дълго време с нея, нямал деца, тъй като тя била

безплодна. Като я довел при чудотвореца Евтимий, го молил, казвайки:

- Знам, отче, че Бог ще послуша твоята молитва, защото Той върши волята на боящите се от Него. И така, твоята святост: помоли се за нас на Човеколюбеца Бог да ни дари чедо.

Светецът осенил три пъти със знака на светия кръст Теревон и жена му и им казал:

- Ето, Бог ви дарява чадородие и вие ще имате трима сина.

В лаврата имало един брат на име Емилиан, който веднъж, в неделя призори, пламнал от бесовско нападение от плътската страст и се смущавал от нечисти помисли, чувствайки в сърцето си греховно влечение. Случайно преподобният, като отивал за утреня в църквата, минал покрай мястото, където бил братът, смущаван от похот; усещайки зловонието на блудния бяс и като разбрал какво става, светецът казал:

- Да ти забрани Бог, проклети нечист дух!

И веднага братът паднал на земята, като изригвал пяна и беснеел. Братята се събрали, била донесена свещ и преподобният им казал:

- Виждате ли този брат? От младостта си досега е живял добродетелно, в телесна чистота; но днес, когато за малко се увлече от плътската похот и мислеше с пожелание, и се услаждаше от тези нечисти помисли, го овладя бесът. Да получим също и ние наставление от неговата скръб и **нека всеки знае, че ако някой, макар и да не се докосва до чуждо тяло и да не върши нечистия грях, но блудства с ума си, увличайки се от нечистите помисли, задържайки ги, пожелавайки ги и услаждайки се от тях - той е блудник и бесът го обладава**.

Към това старецът присъединил още следния разказ:

- Чуйте, братя - казал той, - това, което ми разказаха някои египетски отци за един брат, когото всички считали за свят, но със сърцето си прогневявал Бога, увличайки се от нечисти помисли и блудствайки с ума си. Когато се приближил към смъртта, там отишъл един прозорлив старец, чул за него, че е болен на умиране и заварил всички жители да плачат и говорят: "Ако умре този светец, то за нас вече няма надежда за спасение, защото всички ние се спасяваме по неговите молитви." Като чул това, прозорливият старец бързо отишъл при болния, желаейки да получи благословение от мнимия светец, и като се приближил към жилището му, видял множество народ със свещи, иереи и дякони, които очаквали епископа за тържествено погребение. Влизайки в горницата, старецът го заварил още да диша и поглеждайки с духовните си очи, видял бяс, който държал тризъбец; като пронизвал с него сърцето на умиращия, бесът с много мъки извличал душата му. При това светецът чул глас да казва от небето: "Както неговата душа не Ме утеши нито един ден, така и ти непрестанно го мъчи и изтръгвай от него душата му." И така, онзи брат умрял в мъки, понеже, макар отвън да изглеждал свят, в сърцето си прогневявал Бога. Като внимавате върху това, братя - продължил преподобният Евтимий, - **ревностно се пазете от помислите, оскверняващи душата: защото при разделянето на душата от тялото еднаква мъка ще получат мечтаещите за блудство, както и вършещите този грях.** Но да се помолим за този брат - Емилиан, - та Бог, Който го наказва, но не го предава на смърт, да го освободи от беса и от плътските страсти.

Когато светецът се помолил, бесът излязъл, викайки: "Аз съм духът на блуда" и изпълнил цялото място със смрад като че ли от изгорена сяра. Оттогава Емилиан се освободил от нечистите желания и направил от себе си избран Божий съсъд.

В същото време настъпило бездъждие; била голяма суша и се изпълнили думите на Писанието: “И небето над главата ти ще стане на мед, а земята под тебе - на желязо”. Всички, поради засухата, изпаднали в най-тежка скръб. Братята с преподобни Теоктист молили преподобния Евтимий да се помоли на Бога и да измоли дъжд, защото знаели колко действена е неговата молитва пред Бога; но той не се съгласявал. Настъпил празникът на Господнето Богоявление и се приближил денят, в който светецът обичайно заминавал в пустинята до самата Неделя на Вход Господен в Иерусалим. В обителта се събрало множество народ от светия град и околните селища, който носел кръст и зовял: “Господи, помилуй!” Дошли при великия Евтимий, като не му давали да тръгне за пустинята, докато не измоли от Бога да изпрати дъжд. Като чул воплите, светецът излязъл при тях и казал:

- Какво искате от човек грешник? Аз, чеда, нямам дръзновение да се моля за това на Бога, защото съм грешен и повече от другите имам нужда от Неговото милосърдие, особено в това време на гнева Му. Нашите грехове ни разделят от Него, помрачихме Неговия образ, осквернихме църквата Му, живеейки в похоти и различни страсти, живеем в лихварство и завист и сме достойни за ненавист, тъй като се ненавиждаме един друг; заради това ни е изпратил това наказание, че вразумени от него, да се покаем; а когато чрез покаянието се поправим, тогава Той ще ни чуе, защото е писано: Близо е Господ към всички, които Го призовават… в истина”.

Когато светецът говорел така към народа, всички като че ли с едни уста зовели:

- Ти самият, отче, се помоли за нас; ние вярваме, че Бог ще чуе молитвата ти, защото Той изпълнява волята на боящите Му се.

Склонен с тези думи, преподобният взел отците, които били с него, отишъл в църквата, като заповядал и на народа да се моли. Паднал ничком в църквата, той със сълзи молил Бога да помилва Своето творение, да посети земята с милост и щедрости и да я напои с дъжд. Когато се молил, внезапно подухнал южен вятър, небето се покрило с облаци, чули се гръмотевици и се излял голям дъжд. Тогава светецът, като станал и завършил молитвата си, излязъл и казал на народа:

- Ето, Бог чу молитвите ви, Той ще благослови това лято повече от другите години. Затова потрудете се и вие да угодите с добри дела на Бога, Който ви стори милост.

С тези думи преподобният разпуснал народа. И дъждът продължавал да вали като из ведро в продължение на много дни, така че светецът не могъл да отиде по обичая си в голямата пустиня. И това лято се благословило повече от другите години с изобилие на земните плодове съгласно думата на светеца.

В седемдесет и петата година от живота на преподобния Евтимий бил четвъртият Вселенски събор в Халкидон против Диоскор, нечестивия александрийски патриарх. На събора присъствали и някои от учениците на преподобния, удостоили се с епископския сан: Стефан, епископ на Иамния, и Иоан, Сарацински епископ, приемникът на Петър Аспевет; като записали определенията на Халкидонския събор, те ги предали на своя авва, свети Евтимий. Той приел изповядването на вярата, изложено на Халкидонския събор, признал го за православно - мълвата, че великият Евтимий ще последва Халкидонския събор се разнесла бързо из цялата Палестинска пустиня и между всички монаси, от които мнозина вярвали неправославно. В същото време в Палестина дошъл някой си еретик Теодосий, на вид - монах, а в действителност - нечестивец, изпълнен с лъжеучението на Евтихий; той

произнесъл хули за светия Халкидонски събор, твърдял, че като че ли на него била отхвърлена догмата на православната вяра и възстановено Несториевото лъжеучение, и разпространявал много други непристойни и лъжливи творения. В Палестина тогава се намирала царица Евдокия, съпруга на благочестивия цар Теодосий Младши; след смъртта на своя мъж тя живеела в светите места. Еретикът Теодосий отначало увлякъл царица Евдокия към отхвърляне на Халкидонския събор; след това заразил с ереста си много пустинни отци и ги направил свои единомишленици. След това с множество прелъстени монаси повдигнал бунт против патриарх Ювеналий и настойчиво го убеждавал да отхвърли постановлението на Халкидонския събор; а когато той отказал, го свалили от патриаршеския престол. И Ювеналий отишъл в Константинопол при цар Маркиан, а Теодосий, опирайки се на съдействието на царица Евдокия и силата на заслепените от ереста монаси, които му помагали, седнал на патриаршеския престол и причинявал много зло на православните. От епископите и клириците, които не искали да имат общение с него, едни низвергвал, други мъчил и убивал и вече увлякъл след себе си всички палестински монаси, освен тези, които били в манастирите на преподобния Евтимий: като имали пред очи примера на своя отец, те твърдо стоели в православието. Лъжепатриархът Теодосий употребявал много старание да доведе преподобния до общение със себе си - чрез непрестанни пратеничества при него, молби и заплахи и с всякакви средства се стараел да го привлече към своята ерес. Но преподобният не бил уловен от вражите мрежи и не се поколебал от лукавството му. Обременявайки се всеки ден от изпращаните коварни молби на Теодосий, той събрал братята и като им заповядал усърдно да се пазят от ереста и да се държат твърдо в православието, се оттеглил в голямата пустиня. Мнозина от братята също постъпили така, избягвайки притесненията от страна на еретиците, и

подражавайки на своя отец, те отишли в пустинята.

В това време в Иорданската пустиня имало един отшелник, дошъл от Ликия, на име Герасим; той преминал всички правила на монашеския живот и с успех се борел против нечистите духове. Но **побеждавайки и прогонвайки невидимите бесове, бил уловен и прелъстен от видимите - еретиците**, тъй като паднал в Евтихиевата ерес. Чувайки обаче за преподобния Евтимий, славата за чийто добродетелен живот се разпространявала навсякъде, Герасим отишъл при него в пустинята Рув, където той живеел тогава. Като го видял, получил от него голяма духовна полза. Оставайки дълго време с него, Герасим отхвърлил еретическото учение, обърнал се към православната вяра и дълбоко се каел за предишното си заблуждение.

Смутът, предизвикан от еретиците в Палестина чрез Теодосий, продължил цяла година. След това дошла заповед от благочестивия цар Маркиан да бъде хванат лъжепатриарх Теодосий, за да получи съд и наказание според делата си; но той, като разбрал за това, избягал към Синайската планина и се скрил неизвестно къде. Тогава преподобни Евтимий се върнал от пустинята в лаврата си.

Веднъж, когато преподобният отслужвал Божествена литургия, Теревон сарацинът и евнухът Гавриил, Хризиповият брат, по време на Трисветата песен видели да слиза огън от небето и да обгражда светеца, и преподобният стоял пред Божествената трапеза в огнен стълб до самия край на службата. И самият преподобен съобщавал понякога на някои от братята, че често виждал Ангел да отслужва с него Литургия. Имал и дара, че по външния вид прозирал вътрешните движения на духа и разбирал човешките помисли, зли и добри. Когато братята се причастявали с Божествените Тайни, виждал кой с каква душа се причастява: някои виждал

просияващи от причастието - които пристъпвали достойно; а други - помрачаващи се, с лице като че ли на умрели, тъй като те дръзвали да пристъпват недостойно. Затова преподобният непрестанно поучавал всички с апостолските думи:

- Внимавайте ревностно, братя, как пристъпвате към причастието: всеки от вас “да изпитва себе си, и тогава да яде от хляба и да пие от чашата. Защото, който яде и пие недостойно, той яде и пие своето осъждане”, тъй като тази светиня е приготвена за свети, а не за осквернени; и ако вие имате чиста съвест, то пристъпете към Него и се просветете, и лицата ви няма да се посрамят.

Когато светейшият Ювеналий отново заел престола си и започнал да поправя възникналите в църквата безредици, царица Евдокия, увлечена в евтихиевата ерес, се колебаела в мислите, не знаейки какво изповедание да държи, и поискала от преподобни Симеон Стълпник полезен съвет и наставление. А той написал следното:

- Знай, че дяволът, виждайки богатството на твоите добродетели, “поиска да (те) сее като пшеница” и чрез онзи губител Теодосий поквари боголюбивата ти душа; но дерзай: тъй като вярата ти не е оскъдняла. Ала много се удивлявам на това, че имайки източник наблизо, го пренебрегваш и си се потрудила да почерпиш същата тази вода отдалече: ти имаш там богоносния Евтимий - следвай неговото учение и ще се спасиш.

Получавайки от преподобния Симеон такова писмо, царицата веднага започнала да разпитва за преподобния Евтимий. А като разбрала, че той никога не излиза от пустинята в града, намислила да построи кула в източната пустиня, на висок хълм, на разстояние тридесет стадии от Евтимиевата лавра, за да има възможност често да вижда преподобния и да се услажда от поученията му; като

построила кулата, царицата се заселила в нея в уединение. Тя изпратила при преподобния Евтимий Анастасий, който тогава бил хорепископ след Пасарион, и Козма кръстопазителя, като го молела да позволи да се види с него; но те, като дошли, не го намерили в лаврата, тъй като отдавна вече бил отишъл в Рув. Взели със себе си преподобния Теоктист, отишли с него в онази пустиня и като го намерили, много го умолявали да отиде при царицата, за да спаси заблудилата се душа - и само с мъка убедили стареца да отиде при нея. Виждайки великия Евтимий, царицата се зарадвала много и като паднала при честните му нозе, казала:

- Сега разбрах, че Бог погледна към моето недостойнство.

А старецът, като достатъчно я наставил относно православието, завещал да се държи в светите четири вселенски събора: Никейския, събрал се против Арий, Константинополския - против Македоний, Ефеския - срещу Несторий и Халкидонския - срещу Диоскор и Евтихий, и заповядал да се помири с патриарх Ювеналий, с когото преди се борила; като казал и много друго за нейна полза, той я благословил и като се помолил за нея, си тръгнал. А царицата приела думите му така, като че били произнесени от Божиите уста, и се постарала да ги изпълни на дело: като отишла веднага в светия град да се помири със светейшия Ювеналий и явно отхвърлила ереста, тя влязла в общение с православната Църква. Виждайки това, твърде много от миряните и монасите, които били съблазнени от Теодосий, по примера на царицата се обърнали в православието.

В осемдесет и втората година от живота на Евтимий в лаврата му дошъл блаженият Сава, бидейки още млад; старецът, като го приел, го изпратил в долния манастир при преподобния Теоктист и предсказал за него, че скоро ще просияе в монашеския живот повече от другите, което и се

сбъднало, както това се вижда от житието на преподобни Сава. При преподобния Евтимий тогава дошли още Мартирий, родом кападокиец, и Илия, по произход арабин. След убийството на цар Маркиан, Тимотей Елур повдигнал в Египет вълнение и метеж, при който бил убит и светейшият Протерий, александрийският патриарх; не понасяйки този метеж, Мартирий и Илия дошли при великия Евтимий като в тихо пристанище. Преподобният им оказвал любов и почит: той провидял, че двамата в свое време ще заемат престола на апостол Иаков, брата Господен, в Иерусалим. Взел ги със себе си и в Кутилийската пустиня, и в Рувийската, заедно със свети Герасим, и пребивавал там с тях, по обичая си, до Неделя на Вход Господен в Иерусалим; всеки неделен ден преподобният отслужвал Божествена литургия и същите велики отци се причастявали от ръцете му с Пречистите Тайни.

Скоро след това, при царуването на христолюбивия Лъв, встъпил на престола след Маркиан, светейшият патриарх Ювеналий умрял. След неговата смърт с общ съвет на всички единодушно бил избран Анастасий, който преди бил съдопазител и хорепископ. И пророчеството на преподобния Евтимий - изречено от него, когато Анастасий го посетил и светецът с прозорливи очи го видя в патриаршеска одежда, се изпълнило. Спомняйки си за това, Анастасий изпратил при светеца честни клирици със следните думи: “Ето, отче, сега се изпълни твоето пророчество: умолявам те, позволи ми да дойда при теб - да приветствам твоята святост.”

Преподобният Евтимий отговорил така:

- Аз винаги желая да видя Ваше светителство и да получавам полза от беседите Ви; но тъй като първото Ви идване при моята немощ бе тихо и с малко спътници, а сегашният Ви сан изисква с вас да тръгне множество съпровождащи, то затова идването на Ваше блаженство надвишава немощните ми сили.

И така, моля Вашата святост да не се труди да се придвижва до мое смирение. Ако обаче пожелаеш да дойдеш, то аз ще те приема с радост, но тогава ще трябва да приемам и другите идващи и затова ще ми бъде невъзможно да остана на това място поради безпокойството на многото прихождащи.

Като чул това и размислил в душата си, патриархът си казал: “ако отида, ще оскърбя стареца, и затова няма да отида.” Но след известно време, призован от нуждата, той ходил при преподобния и се видял с него, за което ще стане дума по-долу.

А блажената царица Евдокия създала много църкви и такова множество манастири, приюти и странноприемници, че е трудно и да се преброят. При създадената от нея църква на свети Петър, която се намирала от Евтимиевата лавра приблизително на двадесет стадии, тя наредила да направят голямо и дълбоко водохранилище за идващите. В дните на Петдесетница тя самата отишла там да нагледа работата и изпратила хора при преподобния, като го молела да дойде при нея, за да се удостои с неговата молитва и благословение и да се наслади на поучението му; освен това искала да даде на светеца пожертвование за общите потребности на лаврата. Но великият Евтимий ѝ отговорил чрез изпратените:

- Не очаквай пак да ме видиш в плът. Но ти, чедо, защо се грижиш за много неща? Мисля, че до настъпването на зимата ще отидеш при Бога. Затова се потрудих това лято да се приготвиш за изхода, а докато си още в плът, не се стреми да ме поменаваш, нито за подаяние на нещо към нас, нито за вземане. Но когато отидеш при Владиката на всички, то там си спомни за мен, за да приеме и мен с мир, когато благоволи човеколюбието Му.

Като чула това, блажената Евдокия много се наскърбила, особено при думите: “не се старай да ме споменаваш”, понеже

искала да му остави в завещание много средства. Като отишла в светия град Иерусалим, тя предала на патриарх Анастасий думите на Евтимий. В онова време царицата издигала църква на името на свети първомъченик Стефан и когато храмът още не бил завършен, наредила да го осветят на 15 юли, отделяйки му големи доходи. След това обходила всички църкви, създадени от нея, присъствайки при техните освещавания и отделяйки за всяка достатъчно средства. След изминаването на четири месеца от освещаването на църквите, благочестивата царица Евдокия предала душата си в Божиите ръце.

В деветдесетата година от живота на великия Евтимий преподобни Теоктист се разболял от тежка болест. Преподобният дошъл да посети болния Теоктист и да му даде последно целование, и преживял в същия манастир няколко дни, очаквайки смъртта на приятеля и съпостника си, за да погребе тялото му; блаженият Теоктист починал на 3 септември. Патриарх Анастасий, като научил за смъртта му и за това, че свети Евтимий се намира там, отишъл бързо с клира си под предлог, че иска да погребе блажения, но повече за да види свети Евтимий. Като го видял, патриархът го хванал за ръцете и го целунал, казвайки:

- Отдавна исках да целуна тези свети ръце и ето, сега Бог ме удостои. И сега те моля, честни отче, помоли се за мен на Господа, за да се съхрани до края изпълнилото се върху мен твое пророчество; също често ми пиши, като ме наставляваш да управлявам Христовата Църква, защото виждам действието на Божиите дарове у теб и изпитах върху себе си силата им.

Но светецът със смирение казал:

- Прости ми, свети владико, моля твое блаженство да си спомняш за мен в молитвите си към Бога.

Като погребали заедно честното тяло на преподобния Теоктист и се насладили на беседа един с друг, те се разделили.

За игумен на Теоктистовата киновия бил поставен Марин, чичото на Теревон, богоугоден мъж; но след две години той починал и преподобният Евтимий, като дошъл, го погребал близо до преподобни Теоктист; а на мястото на Марин поставил за игумен Лонгин, мъж добродетелен. С този Лонгин веднъж, през януари месец, дошъл в лаврата при преподобни Евтимий блаженият Сава, за да го изпрати при заминаването му в голямата пустиня. Като видял готовността на Сава, Евтимий го взел със себе си за пустиннически подвизи. Когато вървели през Рув по безводни места, Сава много ожаднял от усилието и не можел да върви по-далече, тъй като изнемогнал от жажда. Тогава преподобният Евтимий, като се смилил над него, извел вода от сухата земя с молитва, както е написано за това в житието на преподобни Сава.

След многото и безчислени свои трудове преподобният Евтимий се приближил към блажения си край, който предвидял по Божие откровение. Една година, когато настъпило времето на обичайното му оттегляне в пустинята, в осмия ден на празника Богоявление Господне - 14 януари, братята се събрали и дошли при преподобния, едни - желаейки да го изпратят, други - очаквайки да тръгнат с него; сред тях били и Мартирий и Илия, дошли от Нитрия. Виждайки, че преподобният не се приготвя за път и не дава никакви разпореждания за това, кой от братята ще тръгне с него и кой ще остане в лаврата, те го попитали:

- Нима утре не отиваш в пустинята, честни отче?

Светецът отговорил:

- Тази седмица оставам с вас в лаврата, а в събота в полунощ

ще се разделим.

Светецът казал това, предсказвайки на братята времето на своето заминаване при Господа, но те не го разбрали. На третия ден, 17 януари, настъпила паметта на нашия преподобен отец Антоний Велики и свети Евтимий наредил в църквата да бъде отслужено всенощно бдение. След отслужването на бдението, като събрал лавърските презвитери в олтара, преподобният им казал:

- Отсега, братя, няма да служа бдение с вас, защото Бог вече ме зове от този временен живот. Затова изпратете при мен Домитиан, а на сутринта нека се съберат тук всички братя.

Като чули това, презвитерите заридали и веднага казаното станало известно на братята. На сутринта всички се събрали при преподобния и той започнал да им говори така:

- Отци, мои братя и чеда, възлюбени в Господа, аз се отправям в пътя на моите отци, а вие, ако ме обичате, пазете моите заповеди: **повече от всичко придобивайте чиста любов, която е съюз на съвършенството. И както е невъзможно да се яде хляб без сол, така е невъзможно да се върши добродетел без любов, защото всяка добродетел се оказва здрава и постоянна с любов и смирение**: смирението възнася радеещия за него към висотата на добродетелта, а любовта държи твърдо и не допуска от тази висота да се падне долу - защото “Любовта никога не отпада”; че любовта е по-високо от смирението - това е ясно от примера на Самия наш Господ, защото заради любовта Си към нас Той доброволно се смири и стана човек като нас. Затова сме длъжни непрестанно да Го изповядваме и да Му отдаваме хвала, а особено ние, отказалите се от този размирен свят. **Всеки от вас да внимава за себе си, братя, и да опазва в чистота тялото и душата си**. Установените

църковни събрания не оставяйте никога, **всички предания** и манастирски устави **съхранявайте ревностно**, на бедстващите в изкушенията помагайте според силите си. Ако някой от братята се бори с нечисти помисли; непрестанно го наставлявайте, поучавайте, утвърждавайте, за да не бъде препънат от дявола и да не падне. А към тази последната ви добавям заповедта: нека манастирските врати да не бъдат никога затворени за идващите, но да бъдат отворени за странници и да имате общ покрив със странниците; и всичко, каквото имате, предлагайте на нуждаещите се. И тогава свише ще ви се подава от Бога изобилно благословение.

Като заповядал всичко това на братята, преподобният ги попитал кого искат да имат след него за свой пастир. А те единодушно назовали Домитиан. Но светецът казал:

- Това е невъзможно, защото Домитиан ще остане малко след мен в този живот и на седмия ден ще ме последва.

Поразени от това дръзновено и ясно пророчество на светеца, братята избрали Илия, родом от Иерихон, иконом на долния манастир. Преподобният, като се обърнал към него, казал:

- Ето, всички отци избраха теб за свой пастир и наставник: затова внимавай за себе си и за цялото твое стадо.

Като му преподал много наставления и го поучил за ръководството на братята, преподобният предрекъл някои обстоятелства, които щели да станат в манастирите му след неговата смърт; след това казал последните си думи:

- Ако намеря дръзновение пред Бога, преди всичко ще моля от Него за благодатта да бъда духом винаги с вас и с желаещите да се подвизават тук след вас до века.

Като казал това, преподобният пуснал всички, освен Домитиан. Преживявайки в олтара три дни, починал с мир в

съботната нощ и бил причислен към своите отци, преживявайки на земята деветдесет и седем години. Това станало на 20 януари. Вестта за смъртта му незабавно се разнесла по цяла Палестина и от всички манастири и пустини се стекли монаси, сред които бил и великият Герасим, и се събрало голямо множество народ. Пристигнал и светейшият патриарх Анастасий с целия си клир. Поради множеството народ било невъзможно да се погребе честното тяло на преподобния до деветия час, докато накрая, по нареждане на патриарха, войници не отстранили народа и тялото на светеца било тържествено погребано. Всички плачели заради раздялата с него; особено неутешимо плачели за него дошлите от Нитрия Мартирий и Илия, които впоследствие заемали патриаршеския престол в Иерусалим, съгласно пророчеството на светеца: тъй като след Анастасий на престола встъпил Мартирий, след Мартирий бил Салюстий, а след него - Илия, както пише за това в житието на преподобни Сава. А блаженият Домитиан, ученикът на великия Евтимий, не се отдалечил от гроба на своя авва шест дни и нощи; при настъпването на седмия ден му се явил през нощта във видение свети Евтимий, радостен, със светло лице, и му казал:

- Ела в приготвения ти покой, защото Владиката Христос бе измолен да бъдеш с мен.

Изпълнил се с неизречена радост, Дометиан известил на братята за това. Идвайки с радост в църквата, предал духа си на Господа и бил погребан при гроба на своя отец. След преставянето на преподобния наш отец Евтимий, при гроба му ставали много чудеса и се подавали изцеления за слава на прославяния в Светиите Бог, Отец и Син и Свети Дух. Амин.

Тропарь преподобного Евфимия Великого

глас 4

Веселися, пустыня нераждающая,/ благодушствуй, неболящая,/ яко умножи тебе чада муж желаний духовных,/ благочестием насадив,/ воздержанием воспитав добродетелей в совершенство. Того молитвами, Христе Боже,// умири живот наш.

Кондак преподобного Евфимия Великого

глас 8

В честнем рождестве твоем радость тварь обрете/ и в Божественней памяти твоей, преподобне,/ благодушие прият многих твоих чудес,/ от нихже подаждь богатно в души наша и очисти грехов скверны,// яко да поем: аллилуия.

В памет на светите мъченици Вас, Евсевий, Евтихий и Василид († 303 г.)

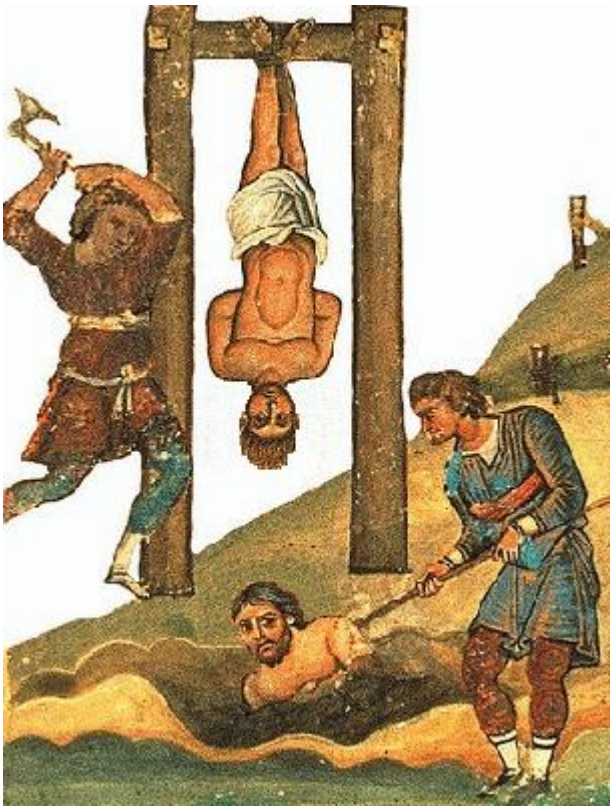

Светите мъченици Вас, Евсевий, Евтихий и Василид пострадали през царуването на Диоклетиан. Отначало служели в царския двор, били богати и принадлежали към членовете на царския синклит. Виждайки страданието на светия свещеномъченик Теопемт, Никомидийски епископ, те повярвали в Христа и приели свето Кръщение. Вследствие на това били доведени при нечестивия цар за мъчения и приели мъченическа смърт с пет от своите слуги. Свети Вас бил зарит до средата на тялото и посечен предал духа си на Бога. Свети Евсевий бил окачен надолу с главата и разсечен

на части. Свети Евтихий бил вързан за ръцете и краката и силно разтегнат между четири стълба, бил разкъсан. Свети Василид бил заклан с нож. И така всички те приели мъченически венци.

В памет на светите мъченици Ина, Пина и Рима (I-II в.)

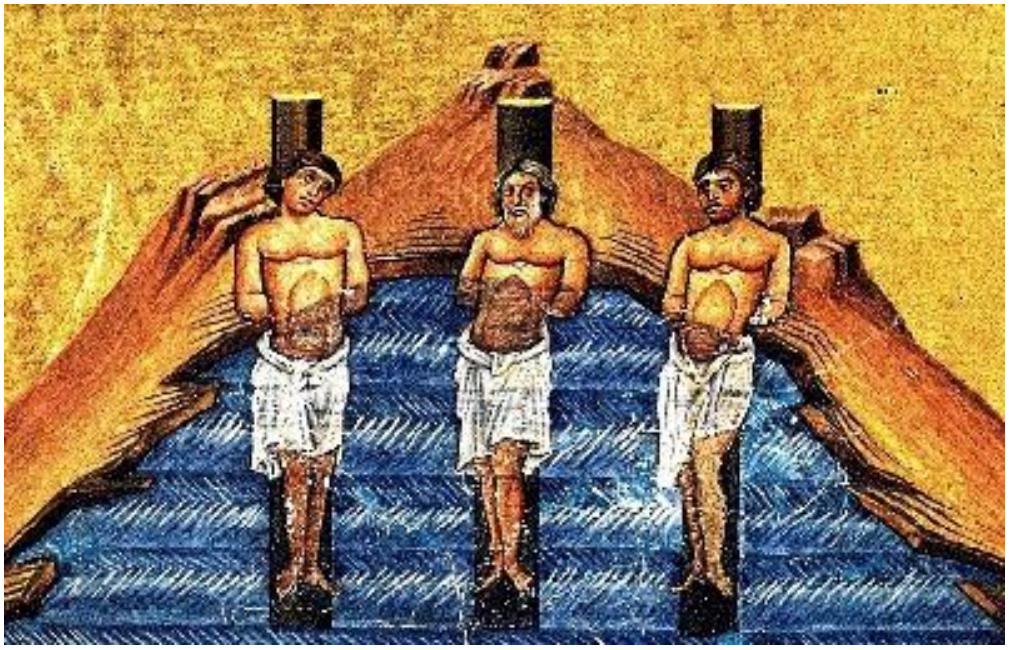

Мъченичество на светите Ина, Пина и Рима. Миниатюра от стара ромейска минология (месецослов)

Светите мъченици Ина, Пина и Рима произхождали от Скития, и били ученици на свети апостол Андрей Първозвани. Те учили на Христовата вяра и кръстили много от варварите. По тази причина били хванати от княза на варварите, но не могли да бъдат принудени да се отрекат от Христа и да принесат жертва на идолите. Тогава била сурова зима; реките били така стегнати от студа, че по леда ходили не само хората, но и коне, и возила. Князът заповядал да сложат в леда трупи големи, като цели дървета, и да завържат към тях светците. И така те, измъчени от силния студ, предали на Господа блажените си души.

Тропарь мученикам Инне, Пинне и Римме Новодунским

глас 2

Я́коже **Первозва́ннаго учени́цы́/ первозва́ннии яви́стеся от слове́н**,/ и бра́тию ва́шу/ све́том И́стины просвеща́юще,/ от безбо́жнаго свире́паго кня́зя/ лю́тую конч и́ну прия́ли есте́,/ мра́зом окова́ннии и ледом удавле́ннии,/ на **Дуна́е реце́ в Ски́фстей стране́**. / Но я́ко ду́ши за дру́ги поло́жшии,/ святи́и И́нно, Пи́нно и Ри́ммо,/ и о на́с всемо́щныя моли́твы приноси́те,/ **вся́ язы́ки слове́нския/ па́ки ко Христу́ обраща́юще**.

*(Като ученици на Първозванията **ВИЕ БЯХТЕ ПЪРВОЗВАНИ ОТ СЛАВЯНИТЕ И ПРОСВЕЩАВАЙКИ ВАШИТЕ БРАТЯ В ИСТИНАТА**, приехте жестока смърт от безбожния свиреп княз, оковани от студа и удавени от леда, **НА РЕКА ДУНАВ В СКИТСКАТА СТРАНА**. Но както своя живот за приятелите си положихте (Ин.15:13),свети Ина, Пина и Рима, и за нас всесилни молитви принасяйте. **ОБРЪЩАЙКИ ВСИЧКИ СЛАВЯНСКИ НАРОДИ ОТНОВО КЪМ ХРИСТА**.)*

Кондак мученикам Инне, Пинне и Римме Новодунским

глас 2

Ве́лия ве́ры исправле́ния:/ ледом окова́нни, я́ко на воде́ упокое́ния,/ святи́и И́нна, Пи́нна и Ри́мма ра́довахуся,/ мучи́тель же несмы́сленно ряща́яся,/ плоды́ и́х винограда́ тща́ся погуби́ти,/ но оба́че доны́не от **слове́нских язы́к**/ святы́я гро́здия Христо́с прие́млет,/ и **первому́ченик слове́нских** венча́ет венцы́. / Сего́ ра́ди и мы́,/ взращенных ва́ми ве́рных отрочата́,/ благодари́м и мо́лим вы́, святи́и:/ испроси́те те́плыми моли́твами и на́м/ в Ду́се и́стины по Бо́зе

ревнова́ти.

(Велик подвиг на вярата: оковани от леда, като на вода за упокой, свети Ина. Пина и Рима се радваха , а мъчителите в безумна ярост, плодовете на тяхното духовно лозе се опитваха да погубят, НО ДОРИ И ДО ДЕН ДНЕШЕН ***ОТ СЛАВЯНСКИТЕ НАРОДИ*** *СВЕТИ ПЛОДОВЕ ХРИСТОС ПРИЕМА, И* ***ПЪРВОМЪЧЕНИЦИТЕ СЛАВЯНСКИ*** *НАГРАЖДАВА С ВЕНЦИ. За това и ние, децата отгледани от вярващите във вас, благодарим и молим ви светци: Молете в усърдни молитви за нас, та и ние в* ***ДУХА НА ИСТИНАТА ДА РЕВНУВАМЕ ПО БОГА****.)*

buditeli.info © 2017